

Når mor blir syk

Kaste BC.

Mamma tar ikke lenger telefonen

136 s, ill. Tolvsrød: Uranus Forlag, 2007.

Pris NOK 279

ISBN 978-82-995508-5-7

Når en person blir alvorlig syk, rammer det ikke bare den syke, men også familien og andre som står vedkommende nær. For barn kan dette være ekstra tøft. Hverdagen blir forandret, de får mange bekymringer og har

spørsmål som de kanskje ikke tør stille.

Det er i de senere år kommet en del bøker som omhandler det å leve med kreft og den kreftsyke selv. Det er imidlertid ikke kommet så mange om hvordan det er å være barn av en som er alvorlig syk over lengre tid. Christina, som hun kaller seg, var ni år da moren fikk brystkreft. I 12 år levde hun med en dødssyk mor, noe som selvfølgelig preget oppveksten hennes.

Forfatterens intensjon er «å fortelle min historie slik at andre kan lære noe, og at noen kan gjenkjenne situasjoner og tenke at ja, det er andre som også har det som meg».

Teksten er lettlest, og det er korte kapitler og også noen bilder. Selv om *Mamma tar ikke lenger telefonen* ble skrevet ti år etter at moren døde, er den i nåtidsform, slik at vi hele tiden føler at det er barnet som forteller.

Foreldrene var skilt og to eldre søsken flyttet ut da Christinas mor fikk kreft. Vi får inntrykk av at hun var mye alene med moren. Hun ble en flink pike som hele tiden måtte si og gjøre det riktige. Dersom hun ikke gjorde dette, kunne barnevernet komme eller moren kunne bli verre av sykdommen. Hun forteller levende om hvordan hun tok på seg en maske overfor venner, familie, psykologer og skole og om det å bli mobbet av de andre barna fordi de trodde at «kreft var smittsomt». Hun beskriver også vanskelighetene med å konsentrere seg på skolen fordi «hodet allerede var fullt av andre ting».

Hos hestene fant hun et fristed. Der kunne hun være seg selv, gråte og snakke. De forsto henne, og det var hos dem hun fant trøst i disse vanskelige årene.

Mamma tar ikke lenger telefonen er en sår og nær beretning. Den er bra skrevet, men det er dessverre noen trykkfeil som kunne vært unngått. Første del, der hun forteller om diagnosen og de første årene, er best. Jeg synes også brevet som søsteren skrev til moren (etter hennes død) var sterk lesning. Selv om dette er Christinas historie, skulle jeg ønske at den hadde vært litt

lengre – fordi jeg sitter igjen med en del spørsmål. Jeg skulle gjerne visst litt mer om søsknene hennes, om hvordan hennes ungdomstid var og hvordan hun har det nå. Når dette er sagt, er dette en viktig historie som jeg tror kan være til trøst for dem som har det vanskelig. Dette er også en bok for dem som jobber med barn – enten det er i skole, barnehage eller foreninger – og for oss i helsevesenet.

Liv Hege Aksnes

Fagområde Onkologi
Kreftklinikken
Radiumhospitalet

En god bok om det gamle temaet lindre og trøste

Kaasa S, red.

Palliasjon

Nordisk lærebok. 2 utg. 687 s, tab, ill.

Oslo: Gyldendal Akademisk, 2007. Pris NOK 780

ISBN 978-82-05-35181-3

I *Oxford textbook of palliative medicine* defineres palliasjon slik: «Palliative medicine is the study and management of patients with active, progressive, far advanced disease for whom the prognosis is limited and the focus on care is

quality of life.» Palliasjon omfatter derfor mange sykdomsgrupper.

Denne boken er i fem deler med 41 kapitler. Hvert kapittel avsluttes med rosinen i pølsen for vitebegjærlige – en spørsmålsrekke (med fasit til slutt) samt referanser og oppsummering.

Del 1. Hva er palliasjon. 28 sider. Generell introduksjon om symptomlindrende behandling og historikk.

Del 2. Pasienten og familien. 133 sider. Omhandler følgende temaer:

- Om særtrekk ved konsultasjonen, diagnostikk og prognose. Det er ofte et sammensatt problem, kapitlet beskriver praktiske retningslinjer, med blant annet bruk av Edmonton Symptom Assessment Schedule (ESAS).
- Hvordan sykdom påvirker familien. Sitat Søren Kierkegaard – «det er viktig å finne det enkelte menneske der det er og begynne der». Betydning av ritualer ved dødsfall.
- Eutanasi, som gir rikelig grunn til ettertanke, det er essensielt å skille mellom ønsket om og forespørselen om eutanasi, om retten til en verdig død.
- Alternativmedisinske metoder blir belyst.

Del 3. Organisering og støtteordninger. 60 sider. Om organisering i sykehus, sykehjem og hjemme – med praktiske figurer og faktabokser. Grei innføring om økonomiske støtteordninger.

Del 4. Smerte og smertebehandling. 160 sider. Omhandler følgende temaer:

- Omfattende om behandling, diagnostikk og patofysiologi, med gode faktabokser og tabeller, understreker betydningen av systematisk registrering.
- Molekylærgenetikk, komplisert budskap med oppklarende faktabokser.
- Medikamentell behandling av eldre mennesker.
- Opoider og ikke-opoider, med nyttige tabeller over halveringstid og virkningsvarighet.
- Indikasjoner for nevrolytiske blokader.
- Smertebehandling og psykologi, med mange praktiske eksempler.

Del 5. Andre symptomer og tilstander.

228 sider. Omhandler følgende temaer:

- Palliativ strålebehandling og kirurgisk behandling.
- Systemiske cytostatika i palliativ omsorg.
- Kvalme og oppkast, pustebesvær, forstoppelse (obstruksjon), anoreksi, kakeksi, angst, depresjon og delirium, med praktiske tabeller og faktabokser.
- Omfattende om amyotrofisk lateral sklerose, om tidlig symptomer, hjemmebehandling, sykehjem, tverrfaglighet.
- Kronisk obstruktiv lungesykdom (kols) og kronisk hjertesvikt der det er behov for multiprofesjonell palliativ innsats og det kan være lite fokus på palliativ omsorg. Belyser faktorer som predikerer kort forventet levetid.
- Fysioterapi, optimal funksjon uavhengig av forventet levetid. Smertelindring, avspenningsteknikker.

Totalt sett er dette en god og viktig fremstilling for mange i et fag i utvikling. Det er en bred tilnærming til viktige problemstillinger, noe som kan komme til nytte i en klinisk hverdag. Den er velskrevet, og det er gode faktabokser og figurer som samsvarer godt med teksten.

Dette er en lærebok for alle som stiller med eller skal stille med palliasjon. Og det er mange – studenter, leger, sykepleiere, prester, sosionomer, fysioterapeuter. Det er et bra stikkordregister, og den kan derfor også brukes som oppslagsverk i det praktiske arbeidet i sykehjem (både med og uten lindrende enhet), i sykehus og i allmennpraksis.

Per Fevang
Sandefjord